

Издаје суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ на годину 6 ф., на по године 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.

За БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ и све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т З А П О Л И Т И К У И Б Њ И Ж Е В Н О С Т .

Претплата шаље се у плаћ или писемима непоредно администрацији „Гласа Црногораца“ на Цетиње, а може се и картом упућеницом на пошту у Котор. Дописање ишаће се уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се, по простору који заузму на петита, 7 новчића од реда за први пут, а за сваки даљи пут по 5 новчића. За огласе веће и на дуже пријеме попушта се.

СЕДМИЧНИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 10 јула.

По потоњем извјештају са енглеског биралишта, што нам је бечки „кор. биро“ доставио, коначни резултат избора био би овај: 261 конзервативац, 50 униониста, 271 гледетонац, 9 парнелиста и 67 антипарнелиста; тако пошто су унионисти са конзервативцима до сада већину министеријалу чинили, сматрајући их још у споразуму, њихова досадашња већина свела се на мањину од 311 гласова; антипарнелисти пак са гледетонцима од мањине сада чине већину од 338 гласова; 9 парнелиста, према су и они Ирци, не можемо рачунати у већину због познатог раздора са антипарнелистима. Свакако они не могу појачати редове лорда Салзберија, који је до сада био тако противан тражбама прекијема; али и кад би ово 9 гласова бројили у опозицију, имали би само 320 гласова противу 338, дакле Гледетон ипак имао би 18 гласова већине. Осим тога још треба да буду 12 избора, који на сваки начин само могу већину још којим гласом оснажити. Тако је кабинет лорда Салзберија изгубио већину у парламенту, а славни старац, најпопуларнији државник јевропски, велики пријатељ балканских народа долази на владу највише поморске силе.

Наш бечки извјештач још се узда, па нам поручује, да је кабинет лорда Салзберија одлучио, да не даје оставку, него да чека докле се нови парламенат састане, да чује његову одлуку. То би значило, да се и лорд Салзбери још нада, да ће у новоме парламенту саставити већину. И то би могао ласно постићи, али само, кад би прекијема заступницима понудио више него што им Гледетон даје. Али је то већ свесијем данас немогуће, пошто је Салзбери у изборној борби отворено позвао ирске протестанте, да буну подигну кад би ирски католици самоуправу извојевали.

Напротив — вели прашка „Политик“ — много је лакше, да Гледетон појача своје на рачун непријатељских редова. Факт је неспоран, да је положај либералних униониста врло неугодан. Них сада веже са торијевцима само отпор против уважања ирске самоуправе; а како ова побједи, њима не преостаје друго него да се сасвијем претворе у торијевце, или да створе трећу странку, која не би имала права на живот, те би при првијем изборима између двије историчке странке морала ишчезнути. Такав положај одица није нимало примамљив, који особито има бити тежак славољубивоме Шамберлајну. Њега није, као што је познато, удаљила од Гледетона ирска самоуправа, него само уображење, да Гледетон из суревњивости стоји на пут његовог угледа и ауторитета у страници. Тако није невјероватно, да Шамберлаји први стане тражити пута, да са својом фракцијом пређе опет у либералну странку, као што је већ једном покушавао, пијеном незнатнијех модификација у првобитном пројекту ирске самоуправе. Да би се Гледетон тој тежњи радо одазвао може се поуздано држати, тијем прије, што је искушено, да његово одбијање првог покушавања Шамберлајнова није од никакве користи страници ни њеној великој ствари било. До сада нема, на сваки начин, никаква знака, по ком би се могло надати, да ће се обадвије либералне фракције опет здружити,

али се, без сумње, прије може обистинити, него ли да Салзбери прихвати такав програм ирске самоуправе, којим би у пошљедњем часу Гледетона ипак његове побједи.

Вилхам Еварт Гледетон родио се 1809-те у Ливерпулу. Његов отац богат трговац упути га класичном образовању, и он је постао тако велики научњак, као што је и велик државник. Кад је од 23 године улегао као народни заступник у доњу кућу био је торијевац и већ се тада као вјешт говорник одликовао. Г. 1834 именован је био као државни подсекретар у Пилову министарству; па је већ као либерал г. 1852 био члан Аберденова министарства. Од г. 1855 он је вазда заузимао какво важно мјесто у министарству, или био вођа опозиције. Особито је он као министар финансије добио велико име. Г. 1881 саставио је прво министарство, које је распустило доњу кућу г. 1886 оставши при једноме гласовању у мањини; али ушљед побједи конзервативаца при новијем изборима даде оставку, а на владу дође конзервативни кабинет, који ваља сада да одступи.

Гледетону је сада 83 године, али је овај човек данас као икада при својим како душевнијем тако физичнијем силама, што се видјело особито у овој љутој борби, која је свршила његовом побједом.

Румуњско питање у Угарској све озбиљније постаје. Сада су и епископи румуњски дали изјаву у корист румуњског покрета, те последице двадесетипет година од како је Угарска добила свој устав и они траже, да се равноправност њиховијем вјернијем даде, да се могу слободно развијати на културном пољу. У исто доба и два министра румуњске краљевине, Катарци и Лаховари, изјавили су једном мађарском новинару, да наоде оправдан покрет румуњски у Угарској, и природан онај у краљевини румуњској у корист угарских Румуња.

Али према томе Мађари нимало не узмишу. Заступник Угроп ишта је владу, дали што зна за „велележајнички“ меморандум румуњски, и ако зна, за што државна одвјетници вијесу употребили закон у обрану устава. Заступник Апоњи опет упитао је владу: знали да се агитација у Румуњској развија противу јединства и институција земаљских не само средствима појединачних листова и демонстрација, него и систематичкијем радом на ту сврху организованијех удружења? знали још да се та агитација заузима да Угарску и мађарски народ пред Јевропом компромитира? Угропи је одговорно министар правде Силахи, да се право петиције на који конституционални фактор не може ограничити ни онда, када је у петицији што незаконито; а министар пресједник Сапари одговорио је Апоњију, да румуњска влада све чини према атитацији више реченој, што јој закони допуштају.

За угарско-румунске односе карактеристичан је доста и тон, којим пише „П. Лојд“ о скоро склопљеном трговинском уговору између Румуњске и Немачке. „П. Лојд“ се жали, како је министар румуњски Капи изјавио скоро грофу Калнокију одлучно, да Румуњска не намјерава закључити трговински уговор са Аустро-угарском, што значи да друкчије поступа према Немачкој, а друкчије према Аустро-угарској. Истина, вели исти лист, да у Берлину држе, да ће Румуњска мо-

рати да закључи сличан уговор и са Аустро-угарском, ал је ово само права утјеха, вели „П. Лојд.“ Значајно је што и сами немачки листови тврде, да је немачка влада била много попушљива према Румуњској, што је на рачун на увоз жита румуњског смањила без икакве накнаде. „П. Лојд“ пита при сршетку, за што је Аустро-угарска, као савезник Немачке, морала платити Немачкој тако скупо смањење царине на своје жито, које је Румуњска сад добила без икакве општег?

Са свијем је лако разумјети жалбу „П. Лојда“, и што Румуњска не хоће да закључи трговински уговор са Аустро-угарском, и што Немачка чини толике уступке Румуњској у трговачкоме уговору; али ће се још више жалити, ако Немачка учини Русији исте уступке, као што већ неки немачки листови захтјевају.

У новоме грчком сабору пресједник новог кабинета Трикупис, осудивши погрешне Делијанисове владе, и одобривши поступак Краљев, који је одлучивши Делијаниса спасао земљу од пронасти, развио је свој програм, у ком прво мјесто заузима финансијско питање. У економије, што ће се увести, долази и смањење војеног буџета, што се с извјесне стране узимље као доказ, да се Трикупис одриче предентистичке тежње. Програм на сваки начин одговара тежким финансијским приликама, у којима се Грчка налази.

Као што нам је брзојав одма јавио, пресједник француске републике потписао је одлуку, да се 5 маја 1900 отвори у Паризу свјетска изложба. Ова је одлука јако озлоједила Немачку, у толико више, што су и Немци намјеравали у Берлину таквом једном изложбом двадесети вијек отпочети. Тек је у Берлину први глас дошао из Париза о тој ствари, берлинска је влада ушталала у Паризу, какав положај влада заузима према тој мисли, и г. Рибо је одговорно, да њему нијесу познате озбиљне тежње, које би се укрштале са немачкијем жељама у тој ствари; али се одједном изненада ситуација изменила, и на предлог једног заступника иницијативни одбор парламентарни одлучио је, да се та мисао прихвати, а г. Каприот је одма потписао дотичну одлуку, да се и оствари; што је одма г. Рибо саопштио грофу Капривију. Уз то, кад се чуо предлог у иницијативном одбору француског парламента о изложби, у Берлину су се били пожурили, и виошкко представништво већ је било гласовало десет милиона марака на ту сврху; али већ нијесу били на врјеме: одлука француска већ је била потписана главом републике, и објелодањена. Сада, вели један берлински лист, нам не преостаје него прихватити рукавицу, што нам је Француска бацила, и борбу за изложбу отпочети, да видимо чија ће бити јача привлачна снага, Берлина или Париза, или ту мисао да напустимо. Исход ове борбе биће врло интересантан, а пошто се ради о једноме дјелу мира, Француска пружа тијем доказа, да хоће двадесети вијек да отпочне свјетскијем миром, што би имало годити свијем народима па и немачком.

Из једног дописа од најповијег пискараша по извјеснијем листовима противу данашњег стања ствари у Црној Гори, (које се пискараше тако развило, да већ није за-

служивало ни осврћати се на њ озбиљно е наше стране), петроградско „Н. Времја“ донијело је извод у рубрици „Вишњини Извјестија“, у којој такве вијести из странијех листова у сваком броју куни. То су „Боснише Пост“ и „Н. С. Преса“ једва дочекале, па према знаду каква је разлика у важности сличнијех вијести, којима се обично сваки лист попуњује, и вијести, дописа и чланака оригиналнијех појединачних листова, ипак ту биљенку петроградског листа триумфално доноси као потврду из Петрограда, да су њихова донашања истинита; и што их још више задовољава, као доказ, да је „слава, којом су у Петрограду Господара Црне Горе обвијали, знатно пострадала, и да руски листови већ прилично не штеде јединога пријатеља“. Нама је веома мило, што се тај камен са срца свалио бечком и сарајевском листу, и што су сада тако задовољни и мирни, последице толико негодовања, што им је позната здравица руског Цара била проузроковала; тијем више, што немамо ни ми узрока, да желимо, да се промијене односи, који у овом трепутку постоје између Цетиња и Петрограда. Један пут барем да се тако сложимо, па да нам одседе буде слободно симпатизирати са великом Русијом, и молити се Богу за срећу њену и њенога Цара, као што смо и до сада!

О ГЛЕДЕТОНУ.

Новосадски „Браник“ пише:

Гледетон је у свој програм узео као најглавнију тачку: да се ослободи Ирска. Он не ће само економске олакшице за Ирску, и да се правдије удеме одношаји између газда и закупника земаља. До сада је економски положај Ирске био ужасан. Ирска је подијељена на неколико енглеских богаташа, који онај народ исељавају и економски стежу. Ушљед Гледетоневе агитације, сад би и конзервативци пристали, да се поправи економско стање у Ирској. Но ирска је ствар јако напредовала. Гледетон тражи за Ирску и политичку самосталност, да она опет добије свој парламент, као што је некад имала. Ирски парламент укинут је 26. маја 1800, и енглеска влада, да у томе успе, морала је подмињивати тадање јадне чланове преког парламента. Енглески парламенат је на ту циљ одобрив 1.600.900 фунти стерлинга. Тако се некад на гади начин удавила независност Ирске! Гледетон хоће ту стару жагу да спере е енглеског образа. Он има и политичког разлога за то, јер Енглези нијесу уснијели у томе, да задобију Ирце, него су их још више отуђили. Наравно да садања борба није лак посао, јер треба савладати велике предрасуде и треба сузбијати властољубље свог рођеног народа — а то боље није лак задатак! За такав посао тражи се моралне снаге, одлучности, самопреторства, правдољубља и љубави: тражи се велики дух и велико срце. А у томе је Гледетон јединствен: још га нико надвесио није! Кад Гледетон види, да се за један народ треба узети, он то чини из све снаге, па ма морао војевати сам против цијелог свијета. Он је бранио Талијана и сам је марљиво по страном свијету спремао духове за уједињење Италије. Он је уздигао Црногорце. Он се сјетио Бошњака и Херцеговаца. Сад се сво заузима за Ирце. Увијек је једнак, увијек његово срце куца за слободом, увијек се његов ум покреће, кад треба насиље сузбијати. Дошло је до тога да потчињени народи у Јевропи гледају у Гледетона као у свога избавитеља!

С тога и опажамо, да се садашња изборна борба у Енглеској прати у Јевропи е онаком најжом, е коликом се претурета и у самој Енглеској. Цео свијет ишчекива гласове из Енглеске, јер то сви осјећају, да се у овом тренутку крупна питања решавају. Прије свега побједи Гледетон донијела би Ирској политичку самосталност. То је истина унутрашње питање Велике Британије, али би тим поступком централизам био потучен, а то би било важно и

по друге државе. Морале би и друге државе мало погледати на своје „Ирце“.

Него победа Гледетона би и на спољну политику утицала. Опет би се чуо глас: „Исток источним народима“ — те се не би у будуће могло тако лако освајати на итскоу.

Загробачки Обзор пише:

Већ је шездесет година, да је Гледетон ступио у јавни живот. Бирао је заступником, кад су му биле 23 године; постао је министром, кад му је било 25 година; три године прије, по је Викторија узнела на пријестол. У половину вијека Инглеска се је преобразила. Од аристократичке постала је демократичка. Ваљда би било неточно рећи, да је тај пресокрет дјело Гледетона; али је у велико, највеће паче, он томе дјелу допринио. Са Гледетоном не побјеђује једино једна странка у Инглеској. С њим побјеђују најсветији људски идеали: побјеђују начела љубави, праведности и слободе. У вријеме, кад сила влада, са Гледетоном се понајвише право. У вријеме, кад државници, пренлашени, плаше; кад показују на оружје и траже оружја; кад се велики и јаки сматрају они, који располажу бајонетама; — са Гледетоном побјеђује мисао слободе и братимства, за све народе, између свију народа.

У ово педесет година Јевропа је имала и има разлога, да е многе срамоте порумени. Гледетон није код ниједне судјеловао. За ниједну не носе одговорност. Кад су Јонски отаци били подвргнути Инглеској, он је први предложио, да се поврате матери земљи. Кад је Италија тринала, он је писао она знаменита писма против Напуљском Фердинанду и прихватио његов пораз. Кад је Бугарска под Турецком стезала, он је упозорио Јевропу на бугарске страхоте. Дипас Румуњима обећаје своју подпору. Увијек је он био уз потлачене и за праведност.

Спљетски Народ пише:

Побједом Гледетона, добива најјачи ударац тросавез, што може само веселити Аустрију, јер би се тако она могла ријешити политике, која јој намеће тако силних обвеза, а никаквих користи за садашњост, а велике губитке за будућност. И Гледетон хоће мир, дапаче Гледетон га као прави либералац у е стину хоће, али тај мир не смије пријечити народе у њиховом развиту, не смије тлачити сваку слободну мисао, не смије бити болешћу која се попут море свалила на народе, који теже за слободом и траже своја права. Овакав мир, који пријечи развитац слободе, мора довести до рата, дочим Гледетонов мир, који иде за тим, да се задовољи правом народа, да силни не тлаче слабије, да се једини не тове на рачун другима, тај је мир стаалан, а неће требати да га чувају попут разбојника милиони бајунета.

Побједи ли Гледетон, то ће та његова победа значити подниу пресокрет у спољњој политици Јевропе. Та победа значити ће политику пријатељства Инглеско и Русије у Азији, значити ће политику слободе у Јевропи, значити ће мир на Балканима.

Гледетон тај силни горостае, тај поносац слободе и права потлаченим, тај заступник истине и правде, тај муж напретка и правог мира међу народима

мора да ужива наше симпатије, пак се од душе падамо, да ће он коначно и сјајно побједити, како се то већ даде са сталношћу очекивати.

ИЗ СТАРЕ СРБИЈЕ.

Биоград „Одјеку“ пишу из Скопља, 20 јуна 1892 г:

Од неко доба и код нас се обрнуло на напосело. И сами видите, да одовуд нема више ових вијести о покољима, о несрећама, паљењима, крађама. Ето шта значи добра воља! Наменио цар да учини терорист овамошње крајеве, а нарочито да умри, ако не сасвим, а оно барем један дијелак. Арнауте и даде му Бог лаку руку, те се ствар, да видите, поче да дотјерује. Сад се врло ријетко чују они гласови, који су прије тако често допирали, такови гласови, од којих се човјеку кожа жежила.

Призреници се доста жале на новог мутесарифа, за кога велу, да га протезира Дервин-паша мушпир. Он је забранио же нама да иду у чаршију да назарују. Та је забрана много нашкодила призреникој чаршији. Оданна је тај обичај у Призрену, да жене иду по чаршији саме и да назарују. Ту забрану није, да рекнемо, назвало нешто што се десило, а што није требало да се деси, јер се тако што није ни десило; по кој зна зашто је наша издао ту наредбу. Призреници се надају да ће им опет дозволити да жене назарују, по не могу никак да се нађу неки њихови привани, е напном, јак барем с његовим јавром (абултантом) онако у четири ова.

А за друго иде све добро. Рустем-Кабан не чује се жив. Ако га би јаво тјерао да се враћа, кад види шта се ради са њему ранима! Добро је, добро.

У Вакову још се миру крвови, ма да иде доста тешко, јер се многи радије упропаштају, по да поконе или приме наре за крв. У посљедње вријеме бјеше био пећски мутесариф. Мустај паша, у Вакову. Велики човјек, јунак човјек. Бјеше отишао само са 5-6 суварија и заповједио комисији за мирње крвова, да се пожури са својим пословима. Није прошло неколико дана, а Ваковци склањили заверу, да га једне вечери, при вечери, нападну и убију. Он бјеше дознао и благовремено измакао, а комисији издао строжију наредбу, прије поласка, да похитају с пословима и завазао им бјеше рок докле морају да доврне све послове. Бјеше се уклонио из Вакова само да избегне крвопролиће. Он би могао да сачека завернике с аскером и топовима, на да им даску помери; али као паметан човјек, волио је да га ко и прескори, што се кришом уклонио, по да се дође до покла. Гледа да се прође с добрим и без велике зарме. И јунак бјеше био и мудрац. Е, Бог да га живи! Сви се хвале на њега, сви га уздижу; сви се моле и Богу и цару за њега.

Веде да му је сад дат чин већи. Био је бригадни генерал, а сад је анализовао за дивизионог генерала, али ће и даље остати мутесариф пећскога санџака, у који спада и Ваковина. Молили су и Турци и хришћани из Пећи цара да им га остави, јер ако га смјене, те дође какви мекушац, неће им бити живота ни једнама ни другима.

трудова, Кутузов је доцније називао ово вријеме „најсрешнијим у његовом животу.“

При свршетку XVIII вијека почео се још јаче расцјепити политички организам Турске, Црта се сад морала борити и с пашама који су тежили на самосталности, а такође и са идеом народне независности, која је све више и више излазила на површину код хришћанских народа, који су били подложници Отоманске имперје. Идеја та почела је избијати поодавно, још од 1453 године. У својој религији и цркви они народи налазили су начело које их је уједињавало, које им је неистретао напомињало да међу њима и покоритељима нема ничега оштега, да су они надмоћнији, те да, раније или доцније, мора доћи час за њихово ослобођење, тијем прије, што су у једноврјерној Русији ваљда налазили како моралну, тако и материјалну помоћ. Мисао о ослобођењу код турских хришћана била је ваљда свезана са мишљу о Русији. Сва предања говорила су о томе да ће истинити вријеме кад ће доћи са сјевера „рус“ народ, који ће оборити муслиманско господарство. Што је више јачао у Цариграду руски утицај, то је све јакнија бивала и судбина турских хришћана, све су више питрили своја крила и све се више и више васпитавали за слободу. Фактичко њихово ослобођење и почиње се баш са сјеверне стране као најближе Русији: добијају аутономију дунавске књажевине, а послје, већ у XIX вијеку, Србија и Грчка, а на пошљетку и Бугарска.

Цијеном руске крви, која је поточима проливена у многобројним ратовима са Турецком, мало по мало ослобођавају се хришћански народи испод турске власти и од њих постају засебни политички организми. Трактати: Кучук-Кайнарџијски, Јашки, Букурешки, Једреники и Свето-Стефански — све су то дуче, које освје

И пећска комисија с ватегом мирни крвове. Од сад се врзала око једне крви, коју су имали или да поконе или да опросте чувени Хакљевићи у село Стреоце. Та се крв вуче још поодавно. Крвник се добро чувао, те није могла бити осећена. Молили Хакљевићи да је поконе — нијесу хтјели; молили их да приме наре за ту крв — опет не хтјели. Ах, нећеју? ватру! узвикнуо паша. Па тим им зашалили куле, појате (постаје), хамбаре. Опет их питали хоћели да се мире или не, а они опет неће, а паша пусти аскер те му погази њиве и ливаде, посејече воћњак, направи пустињу, да се не зна ништа ни гдје је шта било. Онога крвника прогласи да Хакљевићима није дужан крв. Ето тако је учишо.

Други виде шта се од ових ради, па су се учили, ама знате како? за нос да их човјек дохвати, душа да им непадне, Није пала, мој брате, кад осване с толиким добром преда се, а омирке, и не макувни се, на зграштуру и на пустиши. Куле бом бардује топовима, на топови, пустиње, ричу, те се чује Бог те веселио докле. Чудо што се жапају Арнауте од топовске пуцљаве. Ка' да им оно буле кроз трбух просевири.

Погорео је и оуостоно још неке уопорнике. Не да им ни да одахну. Тјера комисију брже да ради. Сад кад чујемо овдје, да се опет десило какво убиство, то је као неко чудо.

И из новоназарског санџака чују се повољније вијести. Од онога покоља, којим поводом намјестине мало више аскера у оне крајеве, све на боље иде. Нема више оне гајаме. И сјенички је паша добар човјек, отресит и не да, да га тевабија вуче за нос, ка' што се даваше Халил-паша Махмуд-Беговић. Еј, веселик! Због његово мокоће зацрени се и оде да сад кија те грехове на бабовину без и једне мануре ајлука. А како га је цар волио! Бјеше послао сад неке своје људе, да моле Дервин-пашу, да умилостиви цара; али тешко да су ти људи што постигли. Није више Дервин-паша оно што је био. Бјеше му и њему излогла вода на двор, те како како кажу, цар неће ни да га чује.

А доста га је и слушао. Хајде да поставамо Халил бега за пашу — хајде; дај Али Драги пашазаук — на; овоме овако — добро; опоме онако — лијено. Већ што би молио Дервин-паша, то све биваше. Халил паша Махмуд-Беговић не умје ни да се занше. Причали би ми Сјеничани, велл: „Намјести нешто ка солмоновој слоно, па тако. Не држи ни е три прета перо ка' што се држи, по га упрти са свих пет прета.“ Али Драга био до јуче читао разбојник. Порђе узашно шуму и сјекао за жељезницу прагове, те се обогатио. Чим се видио на парам, а он, ха акпаш, боцу ракије, па шинај. Кад се начине и он паша, што бјеше хришћанско прекрети се и једном и другом руком од чуда, а што бјеше турско узвикну: „Бах ул-евелах!“

Сад се више та чула не збивају. За то овамо свијет вјерује, да ни Дервин више није оно што је био.

Бугарске школе довршиле су већ и испите и почеле су да се распунтају. Неретња она дјеца иду својим кућама већ, а Бог зна да ли ће их мајке и сестре разу мјети што ли веле они на оном језику, на коме су саудали предавања и морали да

полажу испите. Муче се и дјеца и њихови родитељи, али шта ће, кад им је суђење да на те куле иду и они и сви њихови.

Друштво за експлоатацију жељезница овамошњих даје ђацима бугарских школа карте у пола цијене. Тај сам факт импонира овамошњем становништву, јер бугарски учитељи веле, да је тај уступак учишени Бугарима по заповести владе, а то значи да је влада отоманска уз њих. И заиста пада јако у очи овај фаворитизам указат бугарској пропаганди од стране друштва за експлоатацију овамошњих жељезница. Да није то каква порука из Беча, као и многе и многе и врло многе ствари, што се дешавају овамо.

Но доста је за сада.

ДОПИСИ.

Велика, 4 јула.

Мислим, да ће свакоме Црногорцу мило бити знати, каквово је стање, како народа тако и усјева из појединих села у нашој домовини. — У име тога ја оћу овде са свим у кратко да кажем што год о овдашњим усјевима, и т. д. Надајући се, да ће и са други страна похитати извјестити нас каквово је народно стање у погледу материјалном ове године. — У нас је прва била мало зиме т. ј. спочетком априла мјесеца све до средине маја, кад су се разни усјеви почели сјати. То је узрок био, што у брговима пови-социјим пије урметни спочетка добро напредовао, а у долима нашег села које су мање изложене зими, сасвијем је добро напредовао. Сад сједетвом угодне врућине сви урметни су сасвијем добро и падали се је доброј родној години како у урметину тако и у осталом жити и земаљском производу. — Стока нам је добро; траве је прилично доста имало; једини је узрок што боља стока није, забрањивање нашења преко нумера, које је комисија оставила, да стока паша може до неке означене линије пасти.

Прије неколико дана, изаслала је наша влада, а такођер и царско отоманска Цорта комисију око умррења. Која су лица и каквом мишљу иде ова погранична комисија, то је већ означено онширније у „Гл. Црногорца“; али о успјеху то је питање, на које се никакво у напријед одговорити не може; па ни онда кад сама ствар буде у поднином смислу свршена.

С наше стране, владашу наших војника пограничних не би имао нико ни најмању ствар примјетити, а што се тиче е Турске стране то је сасвим различито. — Овде нећу да кажем да је то по часовом наговору, или да од царских војника има што неугодно, по напротив, доста се лијено они и вјешто умју понашати; али што нас нападају царски подјаци, у томе немају никакво право, јер кад би чење пута што тако бивало, могло би рђаве посљедице навући. — Ево ћу да наведем два примјера у којима смо ми тако нападнути — У суботу вече 27 јуна изгубише се њеко двоје јатњаци Руговца Алид Туркова, који тај исти дан пошље у нас амо својега братанића Сокола с једним другом, да у нас амо траже јатњад. Ови дођоше распитивајући на сваку страну за

раширењу своје државе и да нема сусједа мирнијех од турака, према томе чување ових природних непријатеља руских мора бити у будуће основно правило руске политике.“ Ово је мишљење одобрио и сам цар. (1)

Од савеза почетка од кад је Русија ступила у опћи живот Јевропе, при судару Руско-француских интереса, ова пошљедња, којој је његографски положај сметао да ступи у непосредну борбу с Русијом, старала се да нашоди Русији у три за Русију најосјетљивија мјеста: у Шведској, Пољској и Турској. Започињући борбу с Русијом, и жељећи учинити да ова не буде у стању помоћи руском краљу, Наполеон није заборавио ово обично правило францускога кабинета, на је послао у Цариград хитрога дипломата Ђенерала Себестијани који је врло добро познавао Исток. Себестијани је наговорио Порту, да укину стари обичај, по којему се грчко бродовље, које је било под руском заставом, користовало истима правима, којима су се користили руски поданици. Послје тсга збачила је без суда и испита молдавскога и влашкога господара Маврокордата и Мурузу зато што су они били одани Русији. Оваје је Порта такође поступила противно уговорима. Сувише, забранили је рускоме бродовљу слободни пролазак кроз мореузе. Тако видимо да Турци нијесу баш тако мирни сусједа, као што су мислили неки руски дипломати. На ове изазивајуће Портине поступке Русија је одговорила тијем, што је наредила својој војсци да, године 1806, заузме Дунавске књажевине. Инглеска је била у друштву с Русијом и адмирал Дукворт прод'о је кроз Дарданеле, те је захтијевао да се испуне руски захтјеви, који траже само да се испуњавају уговори. Диван је био

28 Императоръ Александръ Первыйъ Содо-вства, 36.

ЛИСТАК „ГЛАС ЦРНОГОРЦА.“

РУСКИ ЗАСТУПНИЦИ

У

ЦАРИГРАДУ

1496—1891,

историјски преглед

В. ТЕПЛОВА

(превод е рускога.)

(Наставак.)

Мир је закључио познати књаз Ренин, који је и у овоме рату два пута разбио турке: на Салчи и код Мачина. При Павлу I. г. 1798, он је постао фелдмаршал и био је послан као посланик у Беч и Берлин, али у брзо послје тога био је ослобођен од службе и поселио се у Москву, где је и умр'о 1801 године.

Послје овога био је послан у Цариград Михаило Иларионович Голенищев Кутузов, који је доцније обемртно своје име изгнавшем француза из Русије. Султан Селим III примио га је са оеобитим почасима. Да би му што боље угодили, турци су изаслали из Цариграда све французе, који су били одани тадашњему револуционарном француском правитељству. Порта је дала рускоме трговачкоме бродовљу слободну пловидбу у Архителату. Молдавски господар, који је био прама Русији непријатељски расположен, био је збачен.

Узлаудно се Француска старала да силом злата уништи утицај рускога двора на Турску — Кутузов га је умно сачувати. Задовољавајући се гледањем дивнога Цариграда, одмарајући се тамо од ратних

јавља, те их у то, ухвати мрак и мора-
дше у Велику и затркнути. Сјутри дан
т. ј. у неђељу у јутру чувши Новчићани,
да су Руговци замркли у Великој, упо-
требе овим прилику завадати нас. Услед
тога поруче они Руговцима, који су одма
иза Чакора били са становима, да су
Величани убиле она два Руговца. Ови
чувши то подбине пушке, око 40 људи, и
потрчаше право на Чакор, небил кога
од наших војника, зашто знају да се вазда
по њеко трети ту чекајући коња са житом
из Пећи, да га убију и освету брзо изврше.
Ту бијашу 4 добра и одважна војника, који
тек виђеше, ће трче ови Руговци, замоли-
ше их лијено, да стану часком и да им
кажу што трче тако пут њих. Ови на то
окренуше псовку на наше војнике, и почеше
их закољивати, док се ови на пушке тргну,
и за њеки камењима падали. Руговци великом
грајом тражаху и изискаху оне два чојка,
и сигурно хоћаху гађати ове, но ми неколи-
цина, а такођер и низами дотрчасмо, те
се то некако умири, у толико док се нају
људи. Људи здрави, нико им ништа учинио
није, но их Величани кољико боље могли
угостили и по ручку пут куће окрену. Ето
видите како смо ми овог дана били на-
паднути, ни криви ни дужни. Сјутри
дан, т. ј. на Петровдан у јутру ето ти
опет два Руговца код стана официра
Баце Мартинова, који му саопште, да су им
Величани украли 2 коња, и траже од истог
да му коње поврате. Овај пропитуј и
увјери се да коње није нико од наше стране
опљачкао, и рече Руговцима да он за то
одговара. Они скочи великом грајом на
њег и на остале (и ласно им је и грајат,
куле близу, а ми имамо велику строгост.)
Док мало неба, а глас с Чакора, да су
коњи у планину били замркли и да су се
нашли. — Сад да се догодило што било
ружко тога дана, ко би крив био? — Ми
се надамо да ће ова комисија узети у
обзир оваква поступања и увидјети, да
су убиства више била с турске задјелце.
Нама би ипак мило било, да ова комисија
своју мету постигне, те да се ми кад год
избавимо од рђавих случајева, који се
свакодневно код нас дешавају; па да лијено
братаки, сложено живимо.

Шпиро Срзентић учитељ.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Ко се може назвати умним пољопривред-
ником?

(Свршетак.)

Уз ред долази и чистота; ред и
чистота то су рођени брат и сестра.
Једно без другог се ни замислити не да,
као што ни постојати не могу. Чистота
је један од најважнијих услова за добар
и берићетан уљез у пољопривреду. Тамо
гдје је прљавштина, гад и ђубре, ту је
зло да не траје горег желити. Та само
први утисак колико је пријатан и мио кад
нађемо на газду код кога су сва чељад,
стаје, марва и оруђе чиста; а напротив
како је непријатно погледати у двориште
неуредно и прљаво домаћина. Ту су ти
чељад глатна; двориште изгледа као вилино
игралоште; стока у три вуне, јадна и
жалосна; а оруђе му поразбациано, неуре-
ђено — прави вапар. Са таким поступком,

готов да пристане, али је Себастијани на
брзу руку тако град утврдио, да је Ду-
ворт морао бјегати у Архипелаг.

Почетак рата обиљежен је побје-
дама Гудовића на Арпајају и Сења
вина у водама Демноса. Један дио војске
под заповједништвом Исајева, био је
послао у помоћ србима који су се, од
1801 године, с успјехом борили с турцима.
Идуће године било је закључено приморје,
јер је француска по Тилзитскоме миру
предложила своје посредовање. Француска
је запријетила Турској да ће, ако се ова
потоња одрече примити приморје, или ако
не закључи мир, ујединити с Русијом про-
тив ње, па ће се наћи начина како
ће се избавити од турскога јарма и зу-
лума све покрајине Отоманске империје
у Јероши, изузимајући града Цариграда
и Румелије. У осталом Наполеон и Алек-
сандар у брзо су се одрекли од овога
пројекта и при састанку у Ерфурту
Наполеон се одрекао од посредовања,
а пристао је само на то, да Русија може
раширити своје предјеле на Дунаву, али је
оставио њој самој да то добије од Турске.

Године 1809 био је сазван конгрес
у Јашу, да се закључи мир али се није
успјело, јер Турска није хтела да уступи
Молдавију и Влашку, нити прекинути од-
нос са Инглеском. У то вријеме опет се
распаљила борба Срба за независност,
под предвођењем знаменитога Карађорђа.
Године 1810 дошла је руска војска србима
у помоћ и сва област била је очишћена
од турака.

Ратовање руске војске послје неуспје-
шнога Јашкога конгреса није било особито
срећно. Књажеви Прозоровски и Багра-
тион радили су доста лабаво. Прејамник
овога потоњег, граф Каменски, с почетка
је заузео Силестрију и Пазарџику, али
је морао одступити од Шумле и Ру-

кољико само на томе своје капиталу —
јер и то је капитал — штети, јер се тај
не увећава, не стоји ни на једној мјери,
него рашиндо се сам једе. Истина да има
много вриједних газда који би оваком
неуредности а уз то и нечистотом из
сујете своје, хтјели тиме свијету да покажу
како се толико има посла, да се то све ни
замислити не може. Овај би изговор више
жалостан био, него што би њиме оно ма и
у најмањој мјери доказати могао. Уредан и
чист газда то трпити не смије; а заведе
ли се једном ред и чистота, бодро око
домаћинско не испушта га из вида. —
Неред и прљавштина то су клице нереду
и лијености и то не само с једне стране
него с које год погледип, свуд се човек
о том грозном злу увјерити може; па може
ли бити ту среће и напретка?

У данашње доба ни један се посао
не да ни замислити без велике оданос-
ности и љубави према оном у чему смо
и што радимо. Који је само за то постао
пољопривредником, што на другом пољу
није могао прокопсати, па се у пољоприв-
реди зауставио — ту није ни пољоприв-
реде ни пољопривредника. Воља и љубав
к каквом послу упућује нас да тај посао
свестрано и проучимо и да гледамо
гдогод можемо да у њему и од њега
покажемо и добра успјеха. На против
како ће се онај старати да се учврсти у
свом дјеловању и прошири своје знање,
кад га је на тај посао нужда нагонила;
он га се без воље и искре љубави примио
— ту иде све силом и с нагетом, ту нема
бирићета, ту нема благослова. Како ће
тај човек моћи обављати свој посао како
треба, кад прво нема знања за то, а
друго нијеу му ни мисли везане за оно
што му је у руци, него Бог зна што држи
у својој глави, а посао пак обави, ако се
сам обавити може! Таква ће отворен рог
на својој кући онда тек видјети, кад му
почне таван прокицати, макар што је
дотле и хиљаду пута упирао очи у њега;
такав ће онда примјетити у хамбару своје
гад и руцу, кад буде храну сасуо у њега
и ова се буде точила из њега — тога је
памет више за крчмом, свирем, картама
и другим тјелесним уживањима, него за
послом својим. — На против ко ступи на
пољопривредничку стазу, а унапред је
поред свих пријатности овога рада сазнао
и све оне зле и теретне стране, које он
мора све преко своје главе да премеће,
па се узда у себе да ће их момачки моћи
и савладати; ко је унапред сиремап да
своје знање прошири, што у дјелокругу
његовог рада спада, па ту се покаже и
истрајан; не буде ли се ни према каквој,
малој или већој неулази малодушан показао,
него то све са великом вештом буде спо-
сно и не клоњу у свакој раду — то је
прави пољопривредник.

Пољопривреднику не спада само у
дужност да храну производи и стокумно
жава, него да све то производи па и оне
споредне које од ових добијао буде и до-
бром цијеном и у новац претвори. Он осим
што мора да буде добар пољопривредник,
мора да буде у тој струци и добар трговац.
Све производе мора добро познавати, мора
знати кад су од највеће вриједности па у
том својству их и продати. Он мора по-
знавати и цијене на разним главним мје-
стима и према њима своју продају удеша-

вати. Не мислимо тиме, да га упућујемо
да иде на сваки седмични пли на све
главне тргове његове околине; али ипак у
доба продаје главне какве робе он се
мора и потрудити, промотрити и распитати
се а уз то још и стручна јавна гласила
држати и из њих сазнавати, како и шта
бива на већим тако званим светским пија-
цама. То ће га све учвршћавати у њего-
вом пољопривредничком раду и прошири-
вати му стручно знање.

Напољетку остаје нам да коју кажемо
и о самој штетности које се сваки
пољопривредник придржавати мора, јер,
не каже забадава пословица: „Чувај беле
новце за црне дане“. Не знамо шта носи
ноћ а шта дан. Сваки газда мора бити
приправан и за случај перодице или друге
које несреће или неудаће. И према томе
удесити добит једне године како би се у
неколико могао подмирити недостатак та
кове године, у којој би нас таково што,
снаћи могло. Но пошто ми не знамо дан
ни час никакве несреће, те се ни за тај
случај ни приправити не можемо. За то
газда треба штедљом толико сваке године
да уради да умножи свој покретни или
непокретни капитал, којим би се у свако
доба испомоћи могао. Но у колико штедња
има добре своје стране у толико је треба
да пригрлимо па и своје млађе обичне;
али она штедња која тјера до крајности,
која већ у дини дук и димри дук
прелази та више шкоди него што ће кори-
стити како газди тако свима његовим
млађима па неће добра бити ни самом
његовом и покретном и непокретном капи-
талу. Разуман ће пољопривредник према
околностима својима, у којима се налази и
ту знати границу поставити између ра-
зумне штедње од жебрачког
ципилука.

Уз горње услове, који чине човјека
умним пољопривредником, мора имати и
морају га красити и све оне човјечанске
и хришћанске добродетељи, које ће му срце
и душу оплемењивати и благовољавати,
о којима ћемо другом приликом коју више
рећи.

Из „Домаћег Листа.“

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Југославенска академија наности и
умјетности.) Разред филозофско-правослов-
но држао је 2 јула т. г. јавну сједницу, у
којој је др. К. Војновић читао наставак сво-
јих студија: „О судбеном устројству репу-
блике дубровачке од г. 1460. до потреса г.
1667 обзиром на унутрашње и спољашње
везине прилике“. Највише црта спољашњу
повијест града Дубровника у овом раздо-
бију, па спомиње, како је премоћ турска
послије битке Мохачке присиљила репу-
блику, да прекине савез с угарско-хрват-
ским краљевима. С тога је Дубровник
надовезао своје одношаје с Портом и
склопио савез са Шпанијом. Дубровник је
допро до врхунца моћи, благостања и славе
у почетку XVI вијека, али му се већ види
зачетак пропадања у пречестом устрајању
државних зборова и у неспретном и штет-
ном начину, како је велико вијеће помла-
ђивало властелу, што су била смањена у
вријеме куге год. 1526., при чему је одлу-
чио само имутак у новац. У овој је

и 16 маја, 1812 године мир је био потпи-
сан у Букурешту: Прут је остао као
граница Русије, при чему је за Русију
остала Бесарабија са тврђавама Хотином,
Бендером, Аерманом, Килијом и Иамилдом.
Србија је добила аутономију, а Молдавској
и Влашкој потврђене су старе привилегије.
Са два тајна чланка одређена су правила
о утврђењу Измаила и Килије и о азијат-
ским границама обје државе.

Ако узмемо у обзир околности у
којијема је закључен Букурешки мир, то
можемо рећи, да је ријетко који уговор имао
за Русију толико користи, колико овај;
јер је њим прекраћен тешки рат баш
у оно вријеме кад је Русија морала при-
купити све силе на западној граници,
ради борбе са свом Јевропом. Тур-
ска се помирила с Русијом тек мје-
сец дана прије напада Наполеонова
на Русију. Кутузов, који је за Букурешки
мир добио графско достојанство није испу-
нио вољу свога господара, односно закључ-
ка савеза с Портом. У писму које је цар
писао адмиралу Чичагову, који је постао
главнокомандујући на мјесто Кутузова,
овако се ств р објашњава: „само овај са-
вез могао нас је извести из тешког положаја,
у којему нас је мир поставио како према
србима, тако и према другим словенским
народима, који су толико важни за нас,
особито у данашње вријеме... ви можете
предложити Порти, да мјесто помоћне
војске може нам дати србе, бошњаче, хр-
вате и друге хришћанске народе, а при-
том то се може објаснити тиме, да се то
чини с наміјером да се штоди муслиманска
крв.“ Будући се цио Запад Јевропе поди-
гао противу Истока, то је и Исток морао
предузети мјере противу тога. Државни-
чка мудрост и историјско предосјеђање
научили су Александра да поднесе противу
Наполеона словенски свијет — он је запо-

периоди владање у рукама сената, који
има уопш код стварања закона и броји
новога члана, чувара правде (procurator
dela terra), врду важну и благогласну
личност, која бди над законом надзире
државне чиновнике, почевши од кнеза.
Сенат се претвара мало по мало у највишу
управну власт, коју извршују кнез и мало
вијеће. По том црта одношаје међу црквом
и државом. Потоња је непопустљива према
ним вјерозаконима. По избору „жуте
књиге“, која онсеже законарство од год.
1460. до пада републике, црта поједине
гране државне управе и цивилно законо-
давство. Пољојелски су одношаји међу
госпнарима и тежацима тако правично уре-
ђени, да се може рећи: Дубровник је за
три вијека претекао еманципацију сељач-
кога стајежа. Заострђају се закони
против трговања робова, а недесани су
круто и сви злочини против сигурности
имутка и особе. Да се растерети сенат од
грађанских призива, ствара се колегија са
пространим дјелокругом до 300, пак 500
пернера, а наикон до 50 златних дуката.
Судци се чувају од свакога вањског уплива,
да могу у независности знања и савјести
вршити своје звање. Криминалну судбеност
у првој и задњој молби има више пута
сенат у својим рукама. Казна смрти не
може се у почетку XVI в. извршити без
приводе и потврде књажево а на почетку
XVII в. прелази та власт на сенат. Кан-
целарија, славенска за први пут, уређује
се најпотпуније. Наикон се академик
осврће на културно стање ове периоде на
пољу умјетности, књижевности, приватнога
и јавнога живота. Око половине XVII в.
онајају се јакн знакови пропадања. Раскоп
и беспослица обухватише све слојеве.
Обичаји младежи постају раскопни. Старе
крепости ишчезавају. Из свега се тога
наслућује недалека пропаст. У том стању
велика катастрофа потреса од 6 априла
1697 год. затече Дубровник.

(Гундулићев споменик у Дубровнику.)

Одбор за овај споменик издао је шледе-
ћи проглас:

Већ године 1884. нарочити одбор
бјеше растурио проглас на народ, којим
је позивао све родољубе да подупру
подизање споменика великоме Гундулићу
у овоме граду, пјесниковој колијевци, а
то о тристотој обљетници од његова
рођења, која се навршила год. 1888.

Много се је родољуба одазвао томе
позиву ода звију страна славенскога сви-
јета, те од тога има довде добријех 11.000
флорина. То је лијено главно, кад помисли-
мо о економном јаду нашега народа у опће,
али није довољно одста да се подигне
билег који Гундулићу достоји. А која је
Гундулићу циљна и дика у народу, које
мјесто он запрема у нашој књижевности,
па колика благодарност наша треба да буде
према његовој успомени, било би неправдо да
ми овдје набрајамо, јер Гундулићево име,
и учену и науку, и стару и младу, еде
свакоме у свима крајевима нашега народа,
познато звучи, пак се за њега и у туђини
знаде. Ако смо пак свијем нашим великани
ма дужни почит и харност, што дугујењу
Гундулићу, звијезди преходници јужнога
славенскога скапча и највишем нашем
пјеснику, свакоме је ласно одговорити.
После пам дакле није на жалост са руком
пошло да му тристоту обљетницу од ње-

виједио Чичагову да даде знати турским
словенима, да су добре прилике да се
створи „Словенска империја“ 1)

Но и послје Букурешкога мира
турци су почели све више и више притје-
шавати Србију. Унутрашњи раздори међу
српским вођама олакшали су им овај посао.
Русија је била заузета ратом с Наполеоном
те, године 1813, турци опет заузели Ср-
бију. Милош Обреновић, који је замијенио
Карађорђа, признао је турску власт, а ови
га признао за књаза. Народ није био
овијем задовољан, те је Милош окренуо
другу политику и био је принуђен, године
1815, да објави у селу Такову рат Турској.
Одушмелене обузеле је цијелу Србију,
и срби су на све стране нанали на
турке, те су ови морали остављати
једно мјесто за другим. Милош се
није уклањао ни од дипломатичких
покушаја: он је послао своје пуномоћнике
у Цариград. Турци, због унутрашњих
тешкоћа, готови су били дати Србима
аутономију (самоуправу), али покушали су
да склопе Милоша да не настоји на тра-
жењу ових права, при чему су му обећавали
да ће га признати за напљеднога госпо-
дара Србије. Изгледало је, да је честољуби-
ви Милош готов примити овај предлог.
Тада се умијешао у ту ствар руски по-
сланик у Цариграду, барон Строганов. У
децембру 1819 године Милош је добио
од њега писмо, у којему се говорило: „ја
не могу ни помислити да ће г. Обре-
новић ријешити се за своје интересе жр-
товати срећу и над свега народа, тиме
прије што су њихови интереси тијесно све-
зани с интересима ошћим и од њих зависе.“

29 -Императоръ Александръ Первый- стр. 222.

(Наставиће се.)

гова рођења споменком прославимо, прегрљимо дајбуди да се све справи чим прије, а одбор је углавном год. 1893. и лицем на 20. маја, у који дан пада смрт Османа, протагонисте његове главне pjesме. Ако се то обистини, како се надамо, ми ћемо показати да знамо штовати што је узвишено и извршено, тим више кад је наше, пак тијем ћемо потврдити да смо живи и чили, јер народ коме је на срцу успомена својих великих људи, не гине и не пропада, него живи и напредује. А сада позивамо на ново све наше родољубе, а особито оне који се још нијесу одазвали, да похрле с приносима, ели се испуни што свак жуди.

Молимо свакога да понађе свој принос на руке господина М. Ђорђи, поглавице одбора, или на господина Н. ком. Бошковића, благајника, у Дубровник (Ragus, Dalmatia).

У Дубровнику, 1 јулија 1892.
М. Ђорђи поглавица, Визаро пл. Лујо, Богоевић кап. Иво, Бона марк. Луко, Бошковић ком. Нико, Кабога гроф. Ђуља, Косић проф. Балдо, Матијавић др. Влахо, Пуљеви др. Јеро, Томашевић дум. Стијено, Уцовић Никола, Зоре проф. Луко.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 10 јула

(С Двора.) У сриједу смо примили од бечког „Кор. бира“, да су приједли у Беч из Карлсбада Њезино Височанство Књагини Милени и Његова Свјетлост Књаз Ниледшик Данило. Јучер су из Беча кренули у посјету Њиховијем Царск. Височанствима Великом Књазу Петру и Великој Књагини Милици у Глајхенбергу. А у уторник Високи Путници овдје се чекају.

(Из цркве.) У понедјелник је свечано положен основни камен бајичке цркве. Богослужење је извршило Његово Високопреосвештенство г. Митрополит Митрофан са цетињским свештенством, у присуству Његовог Височанства Књаза и свијех државнијех великодостојника. Двије чете бајичке биле су на оружје; такођер су биле присутне овој свечаности листом све Бајиче.

(Личне вијести.) Његово Високопреосвештенство г. Митрополит Митрофан пошљао је јучер преко Котора лојдовијем паробродом у Оцињ да се купе. Његово Високопреосвештенство г. Митрополит Хади Сава, који се још налази у Халики, издао је у напријед наредбе, да се његова кућа у Оцињу стави у ред, те ју јеставно на расположење своје у Христу брату. Чујемо да ове године има у Оцињу и Скадрани, што се у мору купује, више него другијех година. — У сриједу је дошао на Цетиње из Котора познати словеначки народни заступник Хрибар са сином, из Љубљане, и цети дан, пошто је Цетиње разгледао и на Белведер се изволио, натраг се повратио.

(Одиковање.) Његово Височанство изволило је одиковати г. Земљбега, окружног капетана у Бару, Шпјем степеном Данилова реда.

(Из дипломатскијех кругова.) На мјесто г. Мехмед-бега, првог секретара царско-отоманског посланства на Цетињу, који је од дуже времена отишао на допуст, дошао је г. Енодијадис-бег први секретар турског посланства у Букурешту.

(Квараина.) За све доласке из Црнога мора у наша пристаништа одређена је квараина од 7 дана; а за доласке из Сирије строго прегледане санитарно.

(На „Хунгарији.“) пароброду хрватско-угарском, који се нашао у великој опасности на путу из Задра на Ријеку, кад му је цуко казан те три друга убио, налазили су се Пресвјетли Господи Архиепископи барски Милиновић и г. министар Нико Матановић који су слава Богу, другијем паробродом здарили на Ријеку египти.

(Благо на земљи.) Цијеле ове недјеље падала је тиха кишица на измјену по свој Црној Гори. У ово доба свуда је добро дошла, али с њом је пануло право благо на земљу у ка-

тунској, ријечкој, црнинчкој, приморској, дијелу дешанске и дијелу зетске нахије. Ова је киша осигурала добар род кукуруза, а озим је већ добро родила: виноград такођер свуда обећају најбољи род: држи се да ће и маслине по роди дати; тако послје толико рђавијех година ево нам, слава Богу, и једне добре године! — Овдје је добро захладило као да смо у сред јесени. И данас дажди.

(За погорелце у Подгорици) уписали су на Цетињу код г. проф. Павла Поповића добровољне прилоге још и ова господа:

Јован Томовић трг. 5 фиор; — Јанко Вукотић команд. перјанички, Перо М. Вукотић и Саво Радуловић секр. управе варошке по 2 фиор; — Ристо Таминић трг. Јово Дреч апотекар, Перо Поповић економ, Шпиро Срзентић уштељ и Зико Зорић писар вел. суда по 1 фиор.

Уписано свега до сад на Цетињу 54 ф. 33 и. Упис још траје.

(Трговина.) Ово су цијене са пошледињег пазара у *Никшићу*:

Овце сума од 4 ф. до 4 ф. и 65 и. — Козе сума од 4 ф. до 4 ф. и 33 и. — Јарад сума 1 ф. и 30 и. — Јагњад сума 1 ф. и 60 и. — Кожице јагњеће комад 70 и. — Кожице јареће комад по 85 новч. — Урметин 1 и по кило по 13 и. — Брашно урметиново 1 и по кило по 13 1/2 новч. — Шеница 1 и по кило по 14 и. — Раж 1 и по кило 11 и. — Јечам 1 и по кило по 10 новчића. — Кртола 1 и по кило по 3 новч. — Дуван дограм 1 и по кило по 95 и. — Масло 1 и по кило по 1 ф. — Скоруп 1 и по кило по 50 новчића. — Дуван у листу 1 и по кило 1 ф. и 15 новчића.

РАЗЛИЧИТО.

(Руска мануфактурна индустрија у Београду.) Од неколико дана бине се у нашој средини изасланици сједошћих руских фабрика: Саво Морзова сина и његов, друштва Баранових „Циндела“, Н. Н. Кошнина, друштва Прохорових, друштва Саложикиних, Осипова и Копоњева, Јакова Лабзина, Покровске мануфактуре Грјазнова, друштва Даниловске мануфактуре, друштва Јокић и Ферманова. Заступници ових фабрика одјели су у Гранд Хотелу и тамо су изложили Руско фабриката. Намучна роба која је врло лијепна, солидна и јевтина заступљена је у врло богатом избору, и подесна је за наше велике трговине а има и лијеп избор особито укуских намучних тканина за помодне радње које на мало продају. Мараме намучне црвене, црвене за сељанке, врло су лијепе и сваког изненађују својом јевтиношћу. Разних чоја, тканица за собне намештаје, покривача и разне друге мануфактурне робе има у лијепом избору која би се још и била могла удесити према нашим потребама а цијене су у опште јевтиније од ма којих других јевропских фабрика. Од свега оног што смо видели и у колико смо стручни оцијенити, можемо смјело рећи, да ће у краткој будућности руска мануфактурна роба замјенити Енглеску, Њемачку и Аустријску у Србији, јер се нега одликује, особито солидношћу и јевтиношћу, што је код трговине најглавније. Цио утисак ове мале и скромне изложбе даје посетиоцу увјерење о почетним радовима руских фабрика, који их је принцип солидности и трајаности без многе трговачке углавности, која при куповини очи засјењује. Ми од наше стране препоручујемо нашим мануфактуристима да ову г. г. изасланике што многобројније посјете и да се опознају са руском мануфактуром индустријом. Прегледајте и истрајност и са наше и са руске стране унеће, да се Српско-Руска трговина развије до највећих размјера и да донесе обилатих обојстраних користи. Нек је у добри час!

„Т. Гласник“.

(Неколико ријечи дуванцијама.) Пушење је „сладна навика“, оно је постало „нужно зло“ за милионе људи. Много би боље било за све нас кад неби у опште пушили, али су то само празне жеље, које се никад остварити немогу. Дуван је грозан тиранин, јер се њему подјармљују људи својевољно и радо. Али поред свега тога, наша је дужност да се постарамо, те да пушење тако удесимо, да нам неможе шкодити здрављу, јер дуван као отровна биљка неможе нам говети, па бар да колико је могуће оглоупимо никотин — отров, који шкодити мора. На ту цијелу написав је неки њемач др. Ерни Кејбел књигу, која је већ из штампане изашла, под насловом „како да се пуши“ па из међу осталог навађа у сједињава правила, којих треба да се држе дуванције. Ои вели:

Прво: Зло и наопаке је кад ко пуши таку смотку која хрља горе, али нема довољно „дуфта“; зато се треба чувати таквих цигара; јер у таквим приликама

иде много никотина у дим па онда у тијело дуванције самог.

Друго: Који пуши на дулу нека пуши само лаког дувана, јер и сам лак дуван постаје у дулу, због ограниченог утицаја ваздуха у њој, јаким т. ј. и тај лаки дуван распростраје много никотина.

Треће: Треба се у опште јако чувати од пушења угаситих смотка, јер угасито црне смотке саме по себи доказују да је издржао дуван јако вреће, те је у њима повелика количина никотина развијена, па тај никотин брзо од себе одбија и у дим претвара.

Четврто: Треба се знати а и хтјети ограничити у пушењу правих хавана смотка и мало пушити. Треба се привикнути тако да се само једна смотка прије а једна посље подне попуши и то свагда посље јела; јер је показало искуство да пушење смотка од дувана „Хавана“ највећма шкоде.

Пето: Никад не треба смотку попушити до краја јер тежина смотке све јаче расте, што краћа она постаје.

Шесто: И на посљедак цемој нипошто пушити цигару која је већ горела па се угасила, јер она врло штетно уливише на здравље човјечије. „Вјесник“.

(Предаја златне руже краљици португалској.) Из Лисабона јављају 4 т. мј.: Данас предана је свечаним начином у цркву краљевског палаче Necessidades златна ружа, коју је подијелио папа краљици Амалји португалској. Од 50 година ово је опет први пут, да је овдје прослављена таква светковина. Тада, год. 1842. подијелио је папа Гргуру XVI баби владајућег краља, краљици Дони Марији да Глорија златну ружу, а прије тога минула су три стољећа, док се је опетовала таква одлика краљице португалске. Златну ружу посвећује папа сваке године четврте недјеље у коризму у присуству кардиналског сбора те ју иза велике мисе носи у свечаној процесии у руци. Послије ју подијели као особиту одлику одличним особама папинеког двора, државама, градовима, корпорацијама, а најпослије владарским и кнежевским особама. Златна ружа није само један једити цвијет, већ цио стручак ружица од злата, урежен драгим камењем и папнским грбом; стручак је утакнут у маду вазу. На највећој ружи цакле се пошт росе алсми, а у вази смјештена је и мала кутијица, у коју се код посвете метне мелема и њих миродијах. Читаву радњу умјетничко је ремек-дјело, које стоји много тисућах. Овај пут донио је златну ружу краљици маркез Жулио Сакега, син папинеког врховног маршала, маркеза Урбина Сакега. Он је стигао 29 јуна у Лисабон, одсио код папинеког нунција Јакобинија, те је био у суботу примљен у Цинтри у двору de la Pena и престављен по министру спољних послова, бискупу бетсаидском, краљу и краљици. Предаја златне руже обављена је у присуству цијелог двора, краљевске обитељи, свих достојанственика и прелата. Ружу је пре дао краљици пунцији. На вечер био је у двору сјајан објед Краљ је овим поводом за штампанске и војничке преступке подијелио амнестију. „Н. Н.“

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА“.

АТИНА, 4 јула. — Ушљед познатог сукоба, Галибега турског заступника замијениће привремено Гадбан-сфендија.

АТИНА, 5 јула. — Камара је примила пројект повишења царине.

ПЕТРОГРАД, 5 јула. — Чека се Вишњеградски кога ће цар одма примити. Стање се Гирсово погоршало.

ПАРИЗ, 6 јула. — На банкету стогодишњице присаједињења Савоје к Француској Флоке, предједник камаре, у присуству више министара, подигао је значајну здравицу, која се односи на ренаши.

ПАРИЗ, 7 јула. — Тврди се, да ће француска ескадра у Венови поздравити краља Умберта, да одврати поздрав што је италијанска флота подијела Карноту предпротне године.

СОФИЈА, 8 јула. — Миралов, Попов, Георгијев, Александар Карагулов осуђени су на смрт, Карагулов на 5 година тамнице, други оптуженици од 9 до 15 мјесеца тамнице, Григор Карагулов, Македонски, Молов, Карастојанов, Мајоров, Милков ослобођени су.

ПЕТРОГРАД, 8 јула. — Приепно је Вишњеградски.

БЕЧ, 9 јула. — Рајхсрат је примио пројект уређења валуте.

ПЕТРОГРАД, 10 јула. — Од експреса што је кренуо јутрос из Москве у Нижниновгород, девет вагона је изашло с пута. Има неколико мртвих и више рањенијех.

ИЗБОРИ У ИНГЛЕСКОЈ.

ЛОНДОН, 4 јула. — Изабрано 253 конзервативаца, 47 униониста, 249 гледстоноваца, 58 антипарнелиста, 5 парнелиста

ЛОНДОН, 5 јула. — Изабрано је 310 министријалаца и 339 опозиционалаца.

ЛОНДОН, 6 јула. — Изабрано је 310 министријалаца и 342 опозиционалаца.

ЛОНДОН, 7 јула. — Изабрано је 261 конзервативац, 50 униониста, 271 гледстоновац, 9 парнелиста и 67 антипарнелиста. Још мањка 12 избора. Кабинет је одлучно да остане док камара одлучи.

КОЛЕРА.

ПЕТРОГРАД, 4 јула. — У Астрахану било је опомадне 277 случајева, у Самари 11, у Саратову 24, у Царници 46.

ПАРИЗ, 4 јула. — У Сентквенту било је јучер 5 случајева колере; 2 су умрли.

ПЕТРОГРАД, 5 јула. — Под предједништвом Царевијем расправљаче се питање о наименовању диктатора у предјелима Волге за вријеме колере. У Астрахану је било опет 264 случаја смртнијех.

ПЕТРОГРАД, 7 јула. — Официјални булетин доноси, да је било 3 јула у Астрахану 225 смртнијех случајева, а у Саратову 43 случаја; а 4 јула у Астрахану 218 а у Саратову 62.

БЕЧ, 8 јула. — Наречене су строге мјере противу колере на руској граници.

ПЕТРОГРАД, 9 јула. — У Астрахану било је 5 јула 268 случајева колере, а 182 смртна; у Саратову 109 а 78 смртна случаја.

ПЕТРОГРАД, 10 јула. — У Астрахану је било 6 јула 195 случајева а 132 смртна; у Саратову 106, у Царницу 77. Колера се појавила и у Кубану, гдје су 6 умрли.

О Г Л А С.

Отворио сам овдје у граду Котору стовариште (deposito) од брашна. Цијене су умјерене.

Котор, 10/22 јула 1892.

НИШКО ЈОВАНОВИЋ.

О Г Л А С.

HERKULESBAD
BEI MEHADIA

ЗНАЧАЈНО СВЈЕТСКО СУМПОРНО-СЛАНО КУПАТИЛО

са топлотом до 56° С.

Почетак сезоне 1 маја.

Као климатско купатило много се посјећује. Године 1887 почастила је Његово Величанство аустро-угарска Царица ово купатило са шестинедјељним борављењем.

Међународни састаник свију колесника, ванредни положај у дражесној брјеговима окруженој Црном долином.

Врло лијепна зграда за купање свих лековитих извора.

Електрично освјетљење великих грађевина.

Величанствени хотели, купалишна салон, купалишна музика. (Позориште је прошле године отворено.) Шеталишта и илети, пењање по горама, масажа, шведска гимнастика, електрична купатила, лечење хладном водом.

Свега са експресом и оријентал-експрес-железницом. Олакшице нужним цијенама. Паробродска свега са свима подунавским великама via Orsova

Повољно вријеме, ваздух без прашице, богат на озону, ајклошен положај.

Бекарски савјет код многобројних купалишних лекара на свим јевропским и оријенталним језицима. Купалишна лекари: Dr. Akusius v. Lisek, Dr. J. Nemeti, Dr. Alex. Popovics, Dr. Theodor Szórényi, Dr. Ceorg. Vuja. (6-8)